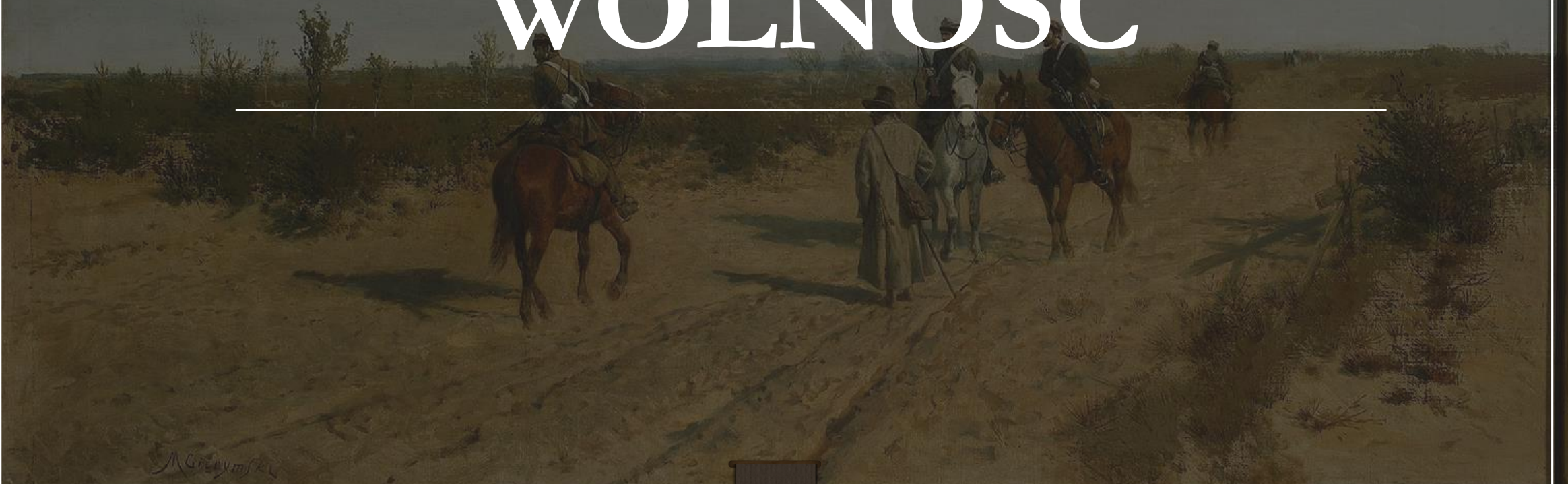

123 LATA WALKI O WOLNOŚĆ

SPIS TREŚCI

1. W DRODZE KU UPADKOWI
2. PRÓBY REFORM
3. UPADEK
4. MY Z NAPOLEONEM
5. POWSTANIE LISTOPADOWE
6. WIOSNA LUDÓW W POLSCE
7. POWSTANIE STYCZNIOWE
8. W OBRONIE POLSKOŚCI
9. KULTURA POLSKA W CZASACH ZABORÓW
10. ODZYSKANIE NIEPODLEGŁOŚCI
11. PATRIOTYZM DZIŚ
12. POLSKA, ZABORY I NIEPODLEGŁOŚĆ W SZTUCE

W DRODZE KU UPADKOWI

SYTUACJA POLSKI W XVIII WIEKU

- wojna północna, która skutkowałą: ogromnymi zniszczeniami, w Polsce istniało dwóch królów, Polska dostała się pod protektorat rosyjski
- Polska stała się przedmiotem przetargu między sąsiadami
- obce monarchie wkraczały na terytorium RP
- rabunki
- popieranie i utrzymywanie „liberum veto”
- traktat trzech czarnych orłów z 1733r., na mocy którego sąsiedzi Polski ustalali kto może kandydować na króla Polski
- anarchia

PIERWSZE LATA PANOWANIA PONIATOWSKIEGO

- W 1764r. na tronie polskim zasiadł Stanisław August Poniatowski popierany przez carycę Katarzynę II oraz stronnictwo Familii.
- Reformy wewnętrzne: reforma finansów (wprowadzenie nowych monet), założenie Szkoły Rycerskiej, ujednoczenie systemu miar i wag.
- Prawa kardynalne: liberum veto, wolna elekcja, prawo wypowiedzenia posłuszeństwa królowi.

PRZYCZYNY ZAWARCIA KONFEDERACJI

- ingerowanie Rosji w sprawy wewnętrzne Polski
- sprowokowanie przez Rosję konfliktu wyznaniowego
- opór wobec polityki Stanisława Augusta Poniatowskiego

KONFEDERACJA BARSKA

- Została związana w Barze w 1768r.
- Konfederaci podjęli walkę z wojskami carskimi i królewskimi.
- Podjęto nieudaną próbę porwania Stanisława Augusta Poniatowskiego.
- Jednym z przywódców konfederacji był Kazimierz Pułaski.
- Po przegranej część konfederatów musiała udać się na emigrację

I ROZBIÓR POLSKI

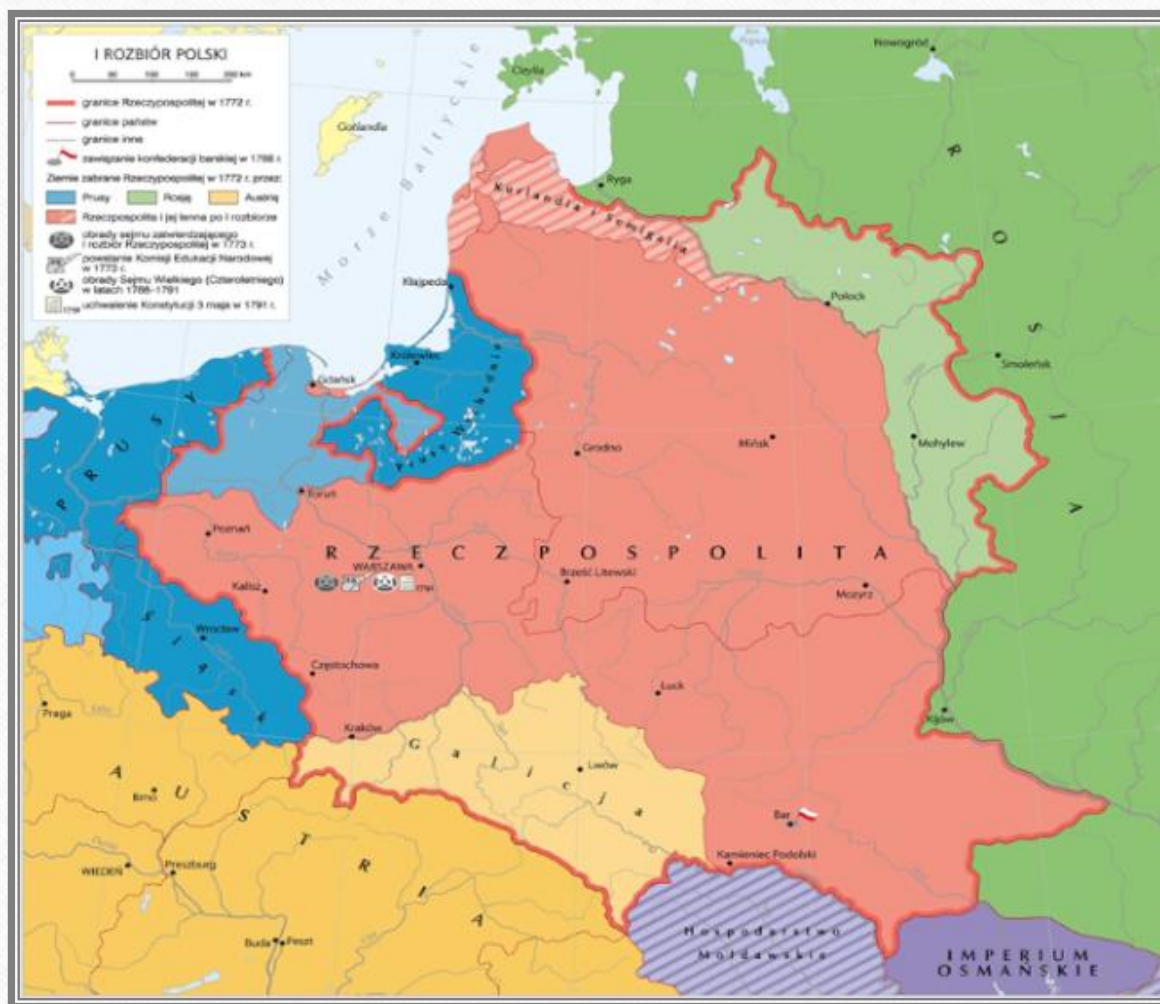
- Ziemie zabrane przez zaborców
- Sejm rozbiorowy

ZIEMIE ZABRANE PRZEZ ZABORCÓW

ROSJA – wschodnie obszary Polski –
ziemie białoruskie, nad górną Dźwiną i
górnym Dnieprem

PRUSY – Pomorze Gdańskie bez Gdańska
i Torunia, Warmia oraz część Wielkopolski

AUSTRIA – południowa Małopolska,
ziemie ukraińskie aż po rzekę Zbrudź
(Galicja)

SEJM ROZBIOROWY

- zatwierdził zabory
- potwierdził prawa kardynalne
- jednym z posłów, którzy sprzeciwili się był Tadeusz Rejtan
- ustanowiono Radę Nieustającą
- ustalono liczbę wojska do 30tys
- zreformowano cła i podatki
- powołano KEN

PRÓBY REFORM

KOMISJA EDUKACJI NARODOWEJ

- Została utworzona w 1773r. i było to pierwsze ministerstwo edukacji w Polsce, którego celem było nadzorowanie szkół na wszystkich poziomach nauczania.
- Szkoły miały kształcić mądrych obywateli w duchu patriotyzmu.
- Utworzono Towarzystwo do Ksiąg Elementarnych, którego celem było opracowanie podręczników zgodnych z nowym, postępowym programem nauczania.

SEJM WIELKI (CZTEROLETNI)

- Obradował w latach 1788 – 1792.
- Po zawiązaniu konfederacji na sejmie obowiązywała zasada większości głosów.
- Na sejmie przewagę zdobyli zwolennicy reform.
- Pierwsze reformy Sejmu Czteroletniego: zwiększono liczbę wojska, uchwalono prawo o miasta, które zwiększało prawa mieszczan.
- Najważniejszym dziełem Sejmu Wielkiego było **UCHWALENIE KONSTYTUCJI 3 MAJA**.

KONSTYTUCJA 3 MAJA

- Autorzy projektu Konstytucji
- Zmiany ustrojowe wprowadzone przez Konstytucję

AUTORZY PROJEKTU KONSTYTUCJI

Stanisław Małachowski

Hugo Kołłątaj

Ignacy Potocki

ZMIANY
USTROJOWE
WPROWADZONE
PRZEZ
KONSTYTUCJĘ

- znosiła wolną elekcję i ustanawiała dziedziczność tronu polskiego
- znosiła „liberum veto”
- wprowadzała zasadę trójpodziału władzy
- ograniczała prawa szlachty-gołoty
- zwiększała prawa mieszczan
- obejmowała ochroną prawną chłopów

UPADEK

KONFEDERACJA TARGOWICKA

- Przeciwnicy Konstytucji 3 Maja zawiązali w 1792r. Konfederację Targowicką, której pomocy udzieliła caryca Katarzyna II

PRZYWÓDCY KONFEDERACJI

Stanisław Szczęsny Potocki

Franciszek Ksawery Branicki

Seweryn Rzewuski

**WOJNA W
OBRONIE
KONSTYTUCJI
3 MAJA**

- Do Polski w 1792r. wkroczyła armia carska w celu przywrócenia dawnego porządku.
- Wojska polskie stoczyły dwie duże bitwy: pod Zieleńcami i Dubienką.
- Na pamiątkę zwycięstwa pod Zieleńcami Stanisław August Poniatowski ustanowił Order Virtuti Militari.
- Ze względu na przewagę armii rosyjskiej, król postanowił skapitulować.

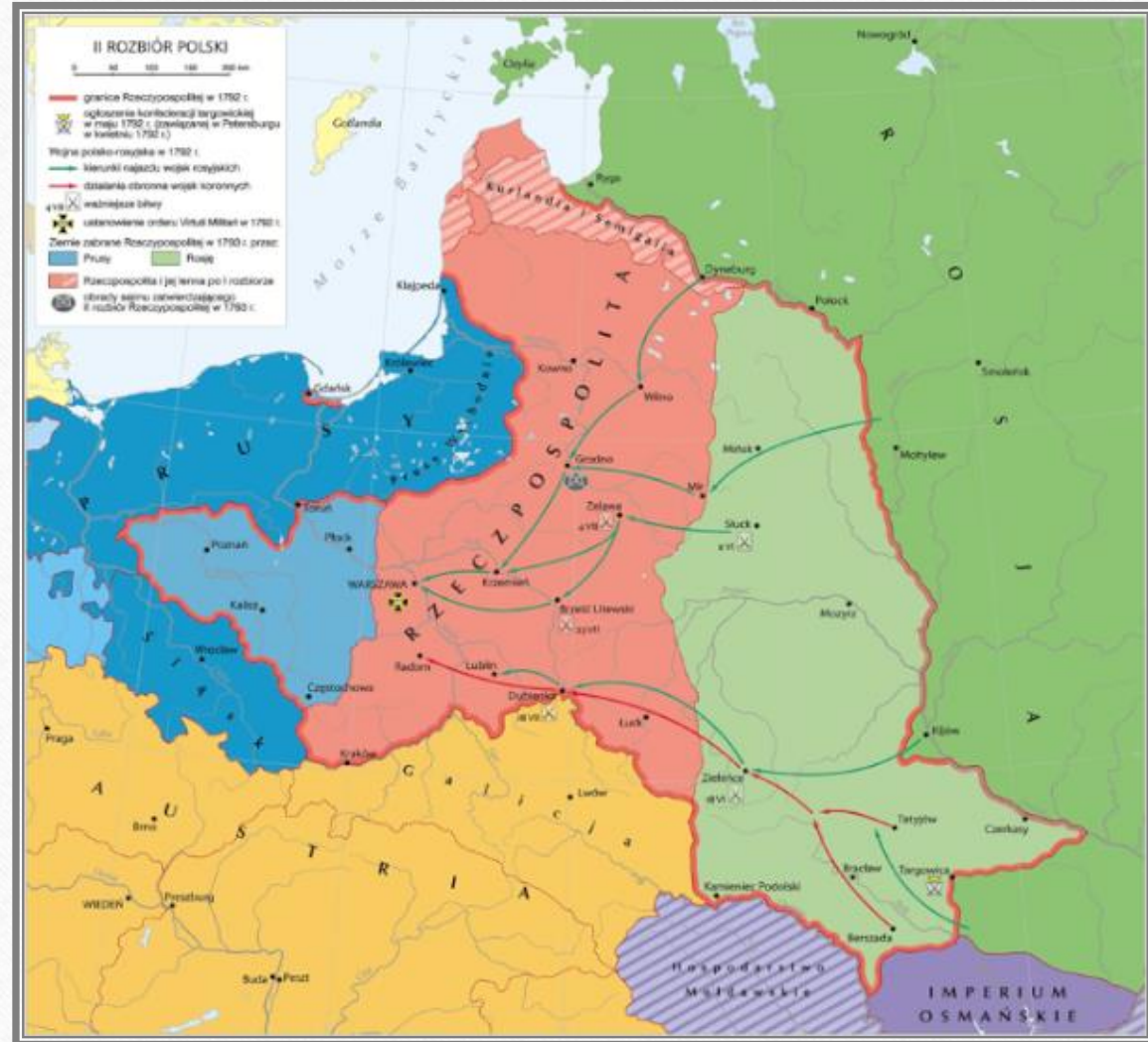
II ROZBIÓR POLSKI

- Ziemie zabrane przez zaborców
- Sejm rozbiorowy

ZIEMIE ZABRANE PRZEZ ZABORCÓW

PRUSY – Wielkopolska, część Mazowsza,
Gdańsk i Toruń

ROSJA – ziemie: białoruska, ukraińskie
oraz Podole

SEJM ROZBIOROWY

- zatwierdził drugi rozbiór Polskiego
- unieważnił Konstytucję 3 maja
- przywrócił dawne zasady ustroju Polski (liberum veto, wolną elekcję)
- zwolennicy Konstytucji 3 Maja musieli udać się na emigrację

WYBUCH INSUREKCJI KOŚCIUSZKOWSKIEJ

- Po drugim rozbiórze okrojona Polska była całkowicie zależna od Rosji.
- Powstanie było planowane przez patriotów należących do tajnych organizacji.
- Na naczelnika powstania wyznaczono gen. Tadeusza Kościuszkę.
- Tadeusz Kościuszko ogłosił akt powstania w Krakowie 24 marca 1794r. oraz Uniwersał Połaniecki 7 maja 1794. (poprawiał on położenie chłopów).

PRZEBIEG POWSTANIA

- 4 kwietnia - zwycięstwo Polaków pod Racławicami
- kwiecień - wybuch powstania w Warszawie i na Litwie
- 7 maja wydanie uniwersału w Połańcu adresowanego do chłopstwa
- Atak Prus na Polskę
- 6 czerwca - klęska pod Szczekocinami
- Atak Austrii na Polskę
- Pierwsze oblężenie Warszawy - odwrót Prusaków na wieść o wybuchu powstania w Wielkopolsce

PRZEBIEG POWSTANIA

- Zdobyć Bydgoszcz przez gen. Dąbrowskiego
- 10 października - klęska pod Maciejowicami, w wyniku której Kościuszko trafia do niewoli
- 4 listopada - rzeź Pragi
- 9 listopada - zdobycie Warszawy
- 16 listopada - kapitulacja powstania

III ROZBIÓR POLSKI

- Trzeci rozbiór Polski oznaczał całkowitą likwidację państwa polskiego.

ZIEMIE ZABRANE PRZEZ ZABORCÓW

PRUSY – zachodnia część Mazowsza z
Warszawą

AUSTRIA – południowa i wschodnia część
Mazowsza

ROSJA – Litwa, Polesie, Wołyń oraz ziemie
białoruskie

**MY Z
NAPOLEONEM**

LEGIONY POLSKIE WE WŁOSZECH

- Po upadku Polski, wielu Polaków wiązało nadzieję o odzyskaniu niepodległości w Francji toczącej wojny między innymi z Prusami i Austrią.
- W 1797r. utworzono we Włoszech Legiony Polskie, które wsparły Napoleona toczącego wojnę przeciw Austrii i jej sojusznikom. Polacy dali się wówczas poznać Napoleonowi jako dzielni żołnierze i towarzyszyli mu często w różnych wojnach.

KSIĘSTWO WARSZAWSKIE

- W 1807r. po zwycięstwach wojsk napoleońskich nad Prusami, Austrią i Rosją został zawarty pokój w Tylży który z ziem II i III zaboru pruskiego utworzył Księstwo Warszawskie.
- Nadano mu konstytucję wzorowaną na francuskiej, a księciem został król Saksoni.
- W 1809r. Austria wypowiedziała wojnę Francji i jej sojusznikom atakując również ziemię polskie. Po bitwie pod Raszynem i udanej kontrofensywie księcia Poniatowskiego, Napoleon po pokonaniu Austrii przyłączył do księstwa ziemię III zaboru austriackiego.
- W 1812r. doszło do wojny z Rosją, którą Polacy przyjęli entuzjastycznie, gdyż liczyli na odzyskanie wszystkich ziem polskich będących pod zaborami. Niestety wojna zakończyła się sromotną klęską i wkroczeniem Rosjan na teren Księstwa Warszawskiego.
- Reszta wojsk polskich walczyła u boku Napoleona aż do bitwy pod Lipskiem gdzie poległ ks. J.Poniatowski.

POWSTANIE LISTOPADOWE

ZIEMIE POLSKIE PO KONGRESIE WIEDEŃSKIM

Na kongresie wiedeńskim (wrzesień 1814 – czerwiec 1815) ziemie Księstwa Warszawskiego podzielono na:

- **Królestwo Polskie** – połączone zostało z Rosją
- **Wielkie Księstwo Poznańskie** – przyłączone do Prus
- **Rzeczpospolitą Krakowską (Wolne Miasto Kraków)** – obszar autonomiczny pod protektoratem trzech zaborców.

SYTUACJA W KRÓLESTWIE POLSKIM PRZED WYBUCEM POWSTANIA

- dążenie cara Mikołaja I do pozbawienia Królestwa Polskiego autonomii
- fala aresztowań członków tajnych stowarzyszeń
- łamanie praw gwarantowanych przez Konstytucję
- obawy przed wykorzystaniem wojska Królestwa Polskiego w celu tłumienia powstania w Belgii
- utworzenie Sprzysiężenia Podchorążych przez Piotra Wysockiego w 1828r., którego celem było doprowadzenie do wybuchu antyrosyjskiego powstania zbrojnego

POSTAWY POLAKÓW WOBEC POWSTANIA LISTOPADOWEGO

- **pokolenie starsze** – pamiętało klęskę Napoleona, nie wierzyło w sukces powstania i było mu przeciwne
- **pokolenie młodsze** – nie doświadczyło klęski i dążyło do wybuchu powstania

WYBUCH ORAZ PRZEBIEG POWSTANIA

Do wybuchu powstania doszło w noc listopadową z 29 na 30 listopada 1830r (ok. godz 19:00)

Przebieg:

- Nieudany atak podchorążych na Belweder.
- Zatrząskiwanie okiennic przez mieszkańców Nowego Świata i Krakowskiego Przedmieścia w odpowiedzi na okrzyki „POLACY, DO BRONI!”.
- Sygnał do rozpoczęcia powstania – jednoczesne podpalenie browaru na Solcu i Kęgielni.
- Zdobyć Arsenał.
- Ucieczka księcia Konstantego.
- Wycofanie się z Warszawy wojsk rosyjskich.
- Starcia uliczne powstańców z oddziałami polskimi, które dochowały wierności carowi.
- Starcia uliczne powstańców z oddziałami polskimi, które dochowały wierności carowi.

WYBUCH ORAZ PRZEBIEG POWSTANIA

- Śmierć kilku generałów, którzy odmówili udziału w powstaniu.
- Włączenie się do walki ludności Warszawy i opanowanie przez powstańców kluczowych punktów stolicy.
- Detronizacja Mikołaja I i rozpoczęcie wojny polsko-rosyjskiej.
- Pasma sukcesów Polaków, armia rosyjska nie może przedrzeć się przez Wisłę.
- Klęska Polaków pod Ostrołęką, przedostanie się Rosjan na lewy brzeg Wisły.
- Armia rosyjska zaczyna zamykać pierścieniem obronę Warszawy, brak pomocy ze strony Francji.
- 8 września 1831r. - ostateczna kapitulacja Warszawy.

POWODY KŁĘSKI POWSTANIA

- przewaga militarna Rosji
- nieudolność, niezdecydowanie i brak wiary w zwycięstwo polskich wodzów naczelnych
- obojętność rządów państw europejskich wobec sprawy powstańczej
- brak decyzji sejmu w sprawie reform dot. położenia ludności wiejskiej (w powstaniu nie brało udziału całe społeczeństwo)

SKUTKI POWSTANIA

- uczestników powstania (gł. oficerów i działaczy politycznych) skazywano na śmierć, więzienie lub zsyłano na Syberię
- konfiskowano majątki tych, którzy zdołali wyemigrować
- szeregowych włączano na 25 lat do armii rosyjskiej
- ograniczono autonomię Państwa Polskiego (car Mikołaj I unieważnił konstytucję, zlikwidował sejm i wojsko polskie, najważniejsze urzędy powierzono jedynie Rosjanom)
- rozpoczęto niszczenie oświaty i kultury polskiej (np. zamykano polskie uniwersytety, wysyłano do Rosji eksponaty z muzeów i galerii, następowała rusyfikacja, w szkołach średnich zaczął obowiązywać język rosyjski)

WIOSNA LUDÓW W POLSCE

POLACY NA EMIGRACJI

- Po klęsce powstania listopadowego wielu Polaków obawiając się represji wyemigrowało z Polski przez co często nazywa się te wydarzenie Wielką Emigracją .
- Na obczyźnie zaczęli tworzyć różne ugrupowania polityczne min. Hotel Lambert pod przywództwem Czartoryskiego.
- Większość działaczy tam skupionych upatrywała nadzieję w odzyskaniu niepodległości przez korzystne warunki polityczne oraz powstanie ogólnonarodowe.

POWSTANIA W ZABORACH

- W 1846r. wybuchła powstanie krakowskie szybko stłumione, a dwa lata później dochodzi tam do rabacji galicyjskiej . Wówczas to chłopstwo podburzone przez Austriaków wymordowało kilkaset ludzi, głównie szlachtę polską.
- Na fali wiosny ludów w Wielkopolsce dochodzi do powstania, które miało na celu odzyskanie autonomii przez Wielkopolskę. Powstanie mimo pewnych sukcesów upada.
- W zaborze rosyjskim nie dochodzi do większych wystąpień zbrojnych gdyż władze carskie skutecznie i brutalnie zwalczają wszystkie spiski.
- Wielu Polaków bierze udział w walkach w całej Europie tworząc polskie oddziały, zwłaszcza na Węgrzech gdzie w walkach zasłużył się gen. Bem.

POWSTANIE STYCZNIOWE

PRZYCZYNY POWSTANIA

- Królestwie Kongresowym po upadku powstania listopadowego na Polaków spadają liczne represje.
- Rozwiązano armię polską, odwołano konstytucje oraz wprowadzono wojska rosyjskie.
- Po śmierci cara Mikołaja nastęję chwilowa odwilż i pewne ustępstwa ze strony nowego cara Aleksandra II . Jednak szybko wycofuje się z swoich obietnic.
- Powstały ugrupowania spiskowców.
- 22 stycznia 1863 roku ogłoszono branki.

UGUPOWANIA SPISKOWE

W Królestwie Kongresowym powstały dwa ugrupowania spiskowców:

- Biali - głównie szlachta, która czeka na lepszy moment do walki
- Czerwoni - robotnicy chcący natychmiast wywołać powstanie

PRZEBIEG POWSTANIA

- 22 stycznia 1863 roku na wieść o ogłoszeniu branki wybucha powstanie .
- Charakter walk to głównie partyzantka.
- Na wiosnę do powstania przyłączają się biali, poprawiając tym samym uzbrojenie powstańców oraz tworząc państwo podziemne.
- Jesienią dowódcą powstania zostaje Romuald Traugutt, który aby ratować powstanie próbuje wciągnąć do niego chłopów lecz się to nie udaje.
- Po kolejnych porażkach i aresztowaniu w kwietniu 1864 roku Traugutta powstanie upada.

W OBRONIE POLSKOŚCI

GERMANIZACJA I RUSYFIKACJA

- Po klęskach powstań w Wielkopolsce i Kongresówce władze zaborcze rozpoczynają politykę wynarodowienia Polaków i uczynieniu z nich w zaborze pruskim - Niemców, a w rosyjskim- Rosjan.
- Wyjątkiem tutaj był zabór austriacki, w którym Polacy cieszyli się sporą autonomią .

PRACA ORGANICZNA I PRACA U PODSTAW

- W tym czasie Polacy zdali sobie sprawę że powstania nie mają sensu i trzeba, oprócz trwaniu w polskości, edukować chłopstwo (praca u podstaw) oraz tworzyć podwaliny pod gospodarke polską (praca organiczna).
- Polacy tworzyli liczne banki i spółki handlowe, aby uniezależnić się gospodarczo od zaborców.

KULTURA POLSKA W CZASACH ZABORÓW

TWÓRCZOŚĆ POLAKÓ W OKRESIE ZABORÓW

- Okres zaborów wywarł również duży wpływ na kulturę polską.
- Wielu Polaków w tęsknocie za wolnością tworzą wybitne dzieła, do których należą min.: "Dziady" oraz "Pan Tadeusz" - Adama Mickiewicza, a także "Kordian" - Juliusza Słowackiego.
- W okresie tym również działał jeden z najśłynniejszych polskich kompozytorów - Fryderyk Chopin.

ŻAŁOBA NARODOWA

- Po klęskach powstań w Polsce zapanowała tzw. "żałoba narodowa".
- Polacy w dniach ważnych rocznic organizowali manifestacje oraz zapalali świece w oknach.
- Czytano również dzieła polskiej literatury, w tym również książek zakazanych przekazując tym samym tożsamość narodową kolejnym pokoleniom.

ODZYSKANIE NIEPODLEGŁOŚCI

POLSKIE PARTIE POLITYCZNE

U progu XX wieku Polacy zaczęli tworzyć partie polityczne, wśród których najważniejsze to:

- Polska Partia Socjalistyczna (PPS) - Józefa Piłsudskiego
- Narodowa Demokracja (ND) - Romana Dmowskiego.

WIZJE ODZYSKANIA WOLNOŚCI

Przywódcy głównych partii mieli różne wizje odzyskania niepodległości:

- Józef Piłsudski uważał, że należy stanąć w nadchodzącej wojnie po stronie Prus i Austrii oraz utworzyć państwo federacyjne złożone z Polski, Litwy, Białorusi i Ukrainy.
- Roman Dmowski uważał, że należy stanąć po stronie Rosji i stworzyć państwo jednolite narodowo.

WOJNA I ODZYSKANIE NIEPODLEGŁOŚCI

- W 1914 r. wybuchła I wojna światowa, która trwała 4 lata.
- W trakcie tej wojny Polacy walczyli po różnych stronach konfliktu: w armiach zaborczych, armiach innych państw, czy nawet tworząc własne wojsko.
- Po 4 latach upadła Cesarstwo Niemieckie oraz Austro-Węgierskie, a w Rosji wybuchła rewolucja.
- W takich właśnie warunkach powracający do Warszawy z niewoli Piłsudski przejął władzę wojskową 11 listopada 1918 roku, a wkrótce i cywilną - ten moment uznaje się za umowną datę odzyskania niepodległości po 123 latach zaborów (łącznie ze sobą 3 zabory w jeden kraj).
- W ciągu kolejnych kilku lat trwały żaźarte wojny o granicę Polski.

WSPÓŁCZESNY PATRIOTYZM

CZYM JEST PATRIOTYZM?

Współczesny patriotyzm to:

- znanie historii swojego kraju
- pamięć o bohaterach narodowych
- szacunek wobec innych obywateli
- godna reprezentacja swojego państwa
- wywieszanie flag i pamięć o świętach narodowych
- zapalanie zniczy na grobach powstańców
- promowanie polskiej kultury, historii oraz tradycji

**POLSKA, ZABORY I
NIEPODLEGŁOŚĆ
W SZTUCE**

OBRAZY

JAN MATEJKO "REJTAN – UPADEK POLSKI"

- Tematem obrazu jest scena, która rozegrała się 21 kwietnia 1773 w trzecim, decydującym dniu obrad sejmku rozbiorowego na zamku w Warszawie, na mocy którego Prusy, Rosja i Austria dokonały podziału części ziem polskich.
- Centralną postacią obrazu jest poseł ziemi nowogródzkiej, Tadeusz Rejtan, w geście rozpaczony próbujący zapobiec haniebnemu wydarzeniu, jakim jest rozbiór Ojczyzny. Miał on wtedy powiedzieć: "Chyba po moim trupie!".

JAN MATEJKO "KONSTYTUCJA 3 MAJA 1791 ROKU"

- Plótno przedstawia pochód posłów z Zamku Królewskiego do kolegiaty św. Jana w celu ponownego zaprzysiężenia wraz z królem tekstu konstytucji uchwalonej 3 maja 1791 przez Sejm Czteroletni.

WOJCIECH KOSSAK "OLSZYŃKA GROCHOWSKA"

- 25 lutego 1831r., w pobliżu ówczesnej wsi Grochów doszło do bitwy o Olszynkę Grochowską – największej i najkrwawszej bitwy powstania listopadowego.
- Kluczowym punktem pozycji polskich była Olszynka Grochowska – niewielki las olchowy o który toczyły się z Rosjanami najkrwawsze walki.
- Na obrazie widzimy żołnierzy 4. Pułku Piechoty Liniowej (Czwartaków) z karabinami skałkowymi w szyku bojowym, odpierających kolejny szturm Rosjan. W tle „po cywilnemu” generał Józef Chłopicki ze sztabem.

MAKSYMILIAN GIERYMSKI "PATROL POWSTAŃCZY"

- Przedstawiona scena jest jak gdyby synteza sytuacji, w jakiej znaleźli się powstańcy. Zagubieni pośród piaszczystej okolicy, pełni niepewności czekają odzewu na oddany wystrzał, szukają swoich i wypytyują o wroga.
- Obraz ten nawiązuje do powstania styczniowego.

JANUARY SUCHODOLSKI "SMIERĆ KSIĘCIA JÓZEFA PONIATOWSKIEGO POD LIPSIEM"

- Książę Józef Poniatowski ukazany jest w trakcie skoku na koniu w nurty rzeki Elstery, gdzie poniósł śmierć 19 października 1813 r. w czasie bitwy pod Lipskiem.
- Starcie, zwane „bitwą narodów”, było klęską Napoleona, a na śmierć Poniatowskiego złożył się cały szereg niefortunnych wydarzeń.
- Polak wykazał się takim męstwem, że w trakcie bitwy został mianowany marszałkiem Francji, co było absolutnie wyjątkowe, zważywszy że nie był Francuzem.
- Gdy Napoleon zrozumiał, że bitwa może zakończyć się klęską, nakazał ewakuację wojsk przez Elsterę; niestety, przedwcześnie wysadzono most. Poniatowski – wówczas już ranny – próbował sforsować rzekę konno, ale został postrzelony i ostatecznie zginął.

WOJCIECH KOSSAK "SZARŻA POD ROKITNĄ"

- Obraz przedstawia szarżę 2 szwadronu II Brygady Legionów Polskich pod Rokitną 13 czerwca 1915 w czasie I wojny światowej.
- Na obrazie widać moment szturmu polskich ułanów w austro-węgierskich mundurach na linię okopów, obsadzoną przez żołnierzy rosyjskich.
- Widoczne w tle wybuchy pochodzą od pocisków własnej artylerii, która rozpoczęła ogień już po przełamaniu pierwszej pozycji Rosjan.

WOJCIECH KOSSAK "GENERAL SOWIŃSKI NA SZAŃCACH WOLI"

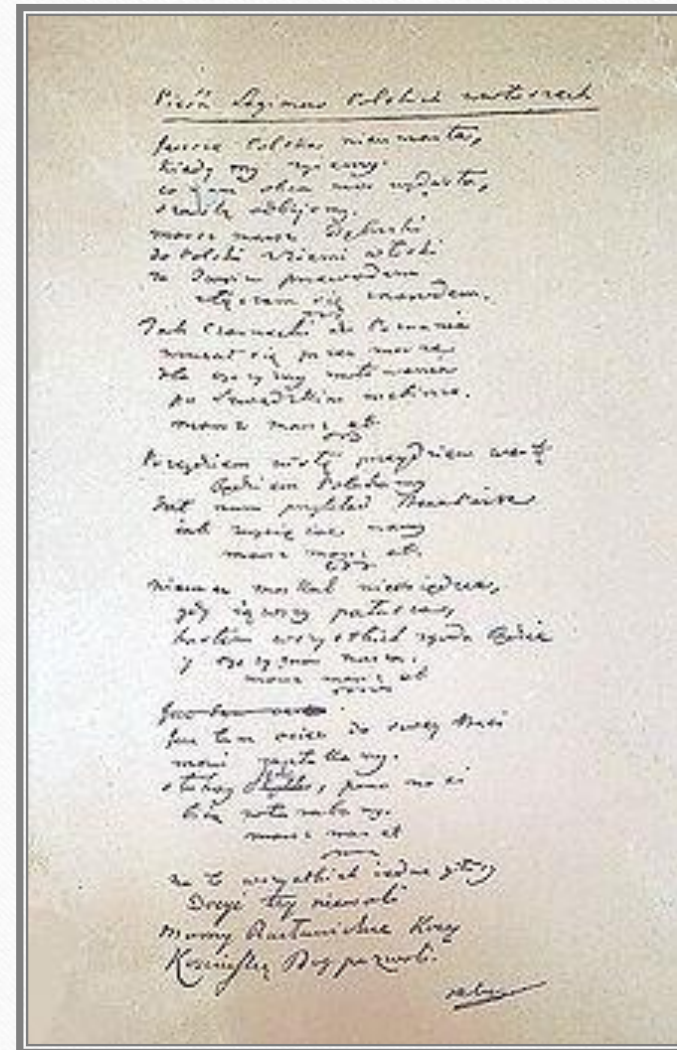
- General Józef Sowiński podczas wojny polsko-rosyjskiej we wrześniu 1831 r. dowodził obroną Fortu Wola. Poległ w walce w pobliżu kościoła św. Wawrzyńca.
- Scena przedstawia domniemane okoliczności śmierci J. Sowińskiego na wałach otaczających kościół.
- Przypuszcza się, że zginął walcząc z wdzierającą się do szanca piechotą rosyjską. Jednakże nie jest to pewne, bowiem większość świadków poległa, zaś ciała generała po bitwie nigdy nie odnaleziono.

UTWORY I PIEŚNI

JÓZEF WYBICKI "PIEŚŃ LEGIONÓW POLSKICH WE WŁOSZECH"

- Polska pieśń patriotyczna z 1797r., która od 26 lutego 1927r. stała się oficjalnym hymnem państwowym Rzeczypospolitej Polskiej.
- Słowa hymnu zostały napisane przez Józefa Wybickiego. Autor melodii, opartej na motywach ludowego mazurka pozostaje nieznany. Początkowo sądzono, że melodię tę skomponował książę Michał Kleofas Ogiński, jednak materiały archiwalne temu zaprzeczyły i do dziś najczęściej autorzy śpiewników i prac naukowych podają określenie „melodia ludowa”.

MARIA KONOPNICKA

"ROTA"

- Napisany w 1908 r. wiersz Marii Konopnickiej, a także pieśń hymniczna. Powstała pod wpływem oburzenia prześladowaniami polskości w zaborze pruskim.
- Wiersz składa się z czterech zwrotek, z czego trzy stanowią kanon jednej z polskich pieśni patriotycznych pod tym samym tytułem, do której muzykę napisał Feliks Nowowiejski.
- Pieśń została po raz pierwszy wykonana publicznie przez kilkuset chórzystów z terenów objętych zaborami 15 lipca 1910r. w czasie uroczystości odsłonięcia pomnika Grunwaldzkiego w Krakowie, zorganizowanej w rocznicę 500-lecia zwycięstwa Polski w bitwie pod Grunwaldem.

Rota.

Nie rzucim ziemi, z kąd nasz ród,
Nie damy pogrześć mowy!
Polski my naród, polski lud,
Królewski szczep Piastowy.
Nie damy, by nas zniemczył wróg,
— Tak nam dopomóż Bóg!

Do krwi ostatniej kropli z żył,
Bronić będziemy Ducha,
Aż się rozpadnie w proch i w pył
Krzyżacka zawierucha.
Twierdzą nam będzie każdy próg,
— Tak nam dopomóż Bóg!

Nie będzie Niemiec pluć nam w twarz,
I dzieci nam germanił,
Oreźny sercem hufiec nasz,
Duch będzie nam hetmanił.
Pójdziem, gdy zagrzmie złoty róg,
— Tak nam dopomóż Bóg! —

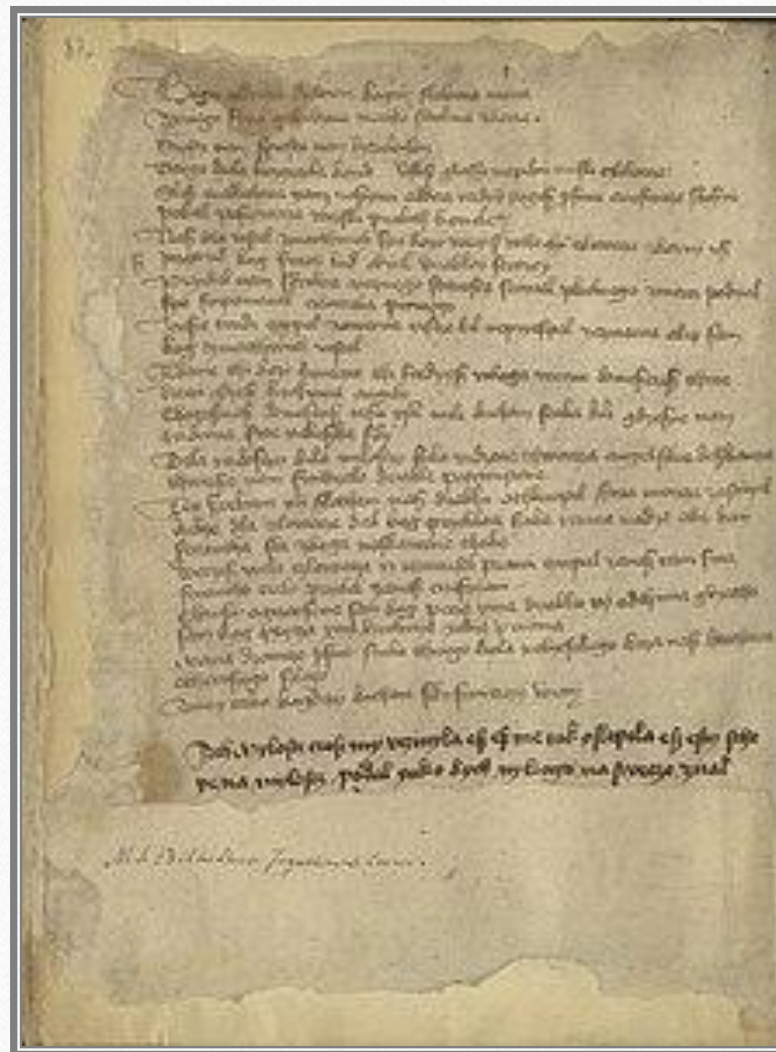
Ludowi śląskiemu

Marya Konopnicka.

(Wiersz ten napisała i przeznaczyła znana poetka umyślnie dla „*Gwiazdki Cieszyńskiej*”, chcąc podnieść ducha narodowego w Polakach śląskich, przechodzących obecnie ciężkie chwile. *Przypisek Redakcyi.*) —

"BOGURODZICA"

- Najstarsza polska pieśń religijna i najstarszy zachowany polski tekst poetycki wraz z melodią. Utwór powstał w średniowieczu, najprawdopodobniej na przełomie XIII i XIV wieku. Pierwszy zapis tekstu pochodzi z 1407, wcześniej tekst mógł krążyć w obiegu ustnym. Autor "Bogurodzicy" pozostaje nieznany.
- Na przestrzeni wieków XIV–XVIII Bogurodzica pełniła także rolę hymnu państwowego. Dziś jest śpiewana jako pieśń patriotyczna.

"BOŻE, COŚ POLSKĘ"

- polska, katolicka pieśń religijna, która wyrosła z hymnu Alojzego Felińskiego na cześć cara i króla Królestwa Polskiego „Boże, zachowaj Króla” z 1816r. Pierwotnie w refrenie pieśni Felińskiego padały słowa: Naszego króla zachowaj nam Panie!, jako hołd dla cara i króla Aleksandra I, na rocznicę ogłoszenia Królestwa Polskiego.
- Już w następnym roku nieoficjalnie zaczęto śpiewać w tym miejscu "Naszą ojczyznę racz nam wrócić, Panie" i pieśń ta zaczęła funkcjonować w obiegu jako pieśń konspirantów, a po klęsce powstania listopadowego stała się manifestacją uczuć patriotycznych. W zaborze rosyjskim została zakazana w 1862 roku. W rok później towarzyszyła powstańcom i stąd nazwano ją Marsylianką 1863 roku.
- Po uzyskaniu niepodległości (także po 1989r.) śpiewano już "Ojczyznę wolną pobłogosław Panie", by w czasach okupacji hitlerowskiej oraz w PRL ponownie powrócić do nieco zmienionej wersji, proszącej o przywrócenie wolności Ojczyźnie: "Ojczyznę wolną racz nam wrócić Panie".

BOŻE, COŚ POLSKĘ

Boże, coś Polskę przez tak liczne wieki
Otaczał blaskiem potęgi i chwały,
Coś ją osłaniał tarczą swej opieki
Od nieszczęść, które przygnębić ją miały!

Przed Twe ołtarze zanosim błaganie:
Ojczyznę wolną pobłogosław Panie! x2

Ty, któryś potem tknięty jej upadkiem
Wspierał walczących za najświętszą sprawę,
I chcąc świat cały mieć jej męstwa świadkiem
W nieszczęściach samych pomnażał jej sławę.

Ref.: Przed Twe ołtarze...

Wróć naszej Polsce świetność starożytną,
Użyźniaj pola, spustoszałe łany,
Niech szczęście, pokój na nowo zakwitną,
Przestań nas karć, Boże zagniewany.

Ref.: Przed Twe ołtarze ...

Boże, którego ramię sprawiedliwe
Żelazne berła władców świata kruszy,
Zniwecz Twych wrogów zamiary szkodliwe,
Obudź nadzieje polskiej naszej duszy.

Ref.: Przed Twe ołtarze ...

Boże najświętszy, od którego woli
Istnienie świata całego zależy,
Wyrwij lud Polski z tyranów niewoli,
Wspieraj zamiary wytrwałej młodzieży.

Ref.: Przed Twe ołtarze...

"MY PIERWSZA BRYGADA" ("LEGIONY")

- Pieśń I Brygady Legionów Polskich, dowodzonych przez Józefa Piłsudskiego. Od 2007 oficjalna Pieśń Reprezentacyjna Wojska Polskiego.
- Słowa Pierwszej Brygady, powstawały żywiołowo, układane na kwaterach i w okopach. Po 1925 r. zostało ustalone, że pierwsza podstawowa wersja tekstu powstała latem 1917 r. w pociągu wiozącym internowanych legionistów do Szczypiorna i w samym obozie.
- "My, Pierwsza Brygada" w latach powojennych uważana była przez żołnierzy Marszałka Piłsudskiego niemal za hymn państwowy.

PIERWSZA BRYGADA

Legjony to żołnierska nuta,
Legjony to straceńców los,
Legjony to rycerska buta,
Legjony to ofiarny stos.

My, Pierwsza Brygada
Strzelecka gromada,
Na stos rzuciliśmy swój życia
Na stos, na stos! |los.

Mowili, żeśmy stumanieni,
Nie wierząc w to, że chcieć to
|móc.
Lecz trwaliśmy osamotnieni
A z nami był nasz drogi Wódz.

My, Pierwsza Brygada
Strzelecka gromada,
Na stos rzuciliśmy swój życia
Na stos, na stos! |los.

Nie chcemy dziś od was uznania,
Ni waszych łez, ni waszych słów.
Skończyły się dni kołatania
Do pustych serc, do ciemnych
|głów.

My, Pierwsza Brygada
Strzelecka gromada,
Na stos rzuciliśmy swój życia
Na stos, na stos! |los.

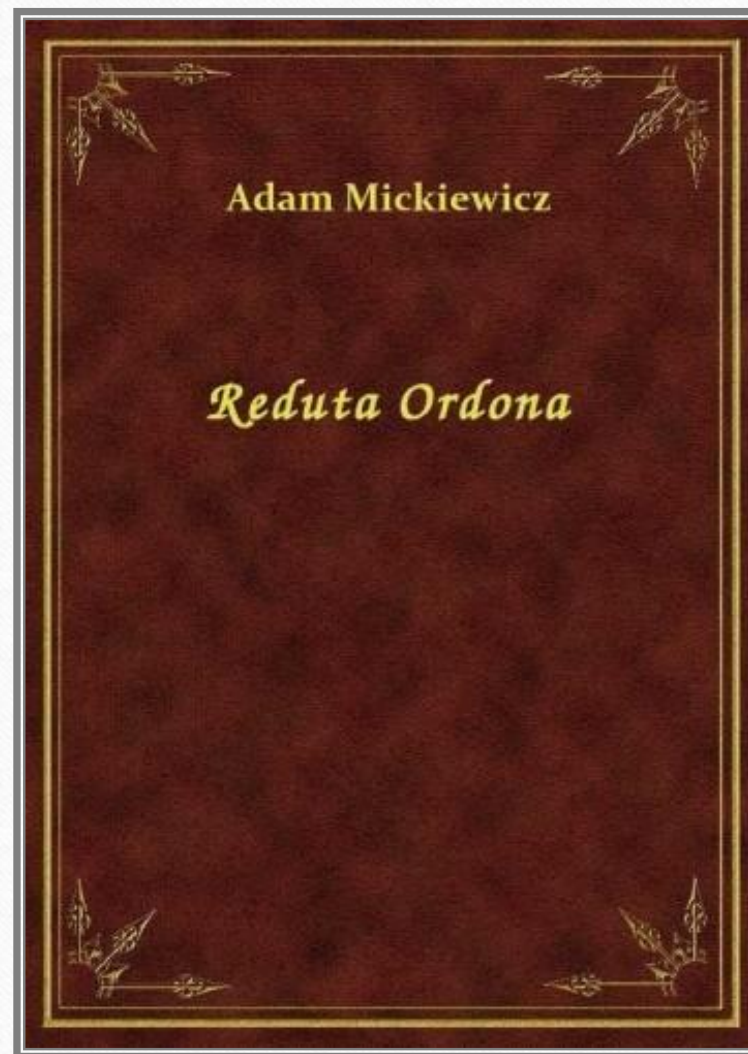
TEKST POWYŻSZY PRZYTOCZONY ZOSTAŁ WEDŁUG „SPIEWNIKA ŻOŁNIERSKIEGO”
WYDANEGO PRZEZ WOJSKOWY INSTYTUT NAUKOWO-WYDAWNICZY W R. 1931
I ZALECONEGO DO UŻYTKU SŁUŻBOWEGO PRZEZ NIN. SPRAW WOJSKOWYCH

LITERATURA

ADAM MICKIEWICZ "REDUTA ORDONA"

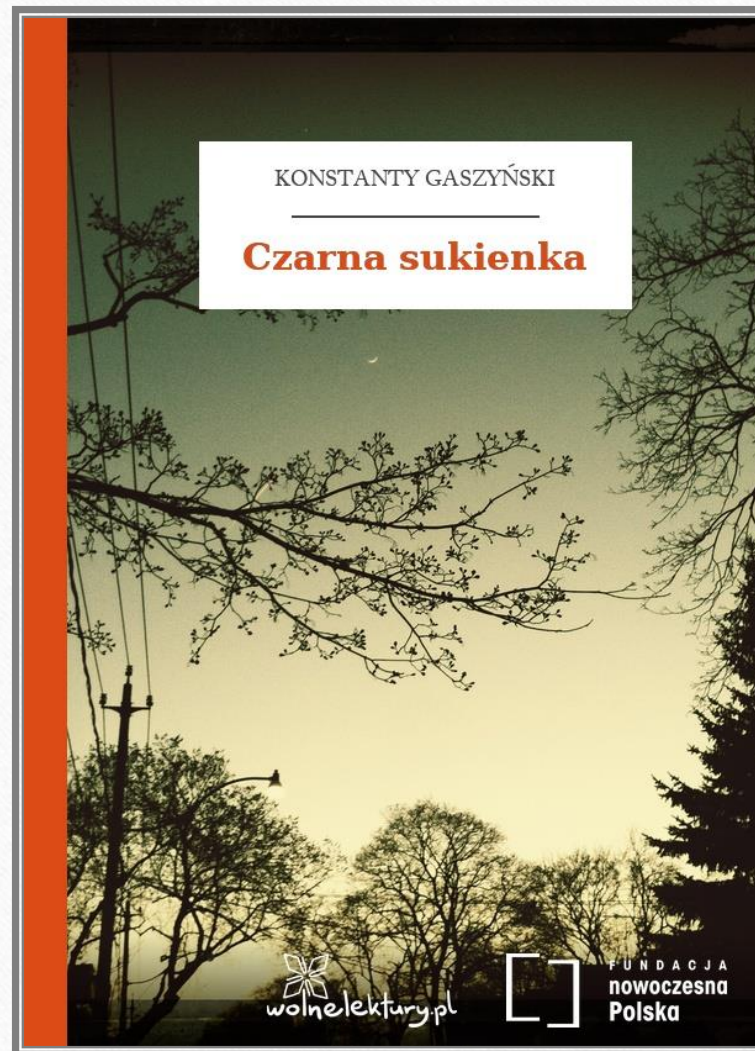
- wiersz Adama Mickiewicza powstały w 1832r. w Choryni k. Kościana.
- Jest opisem obrony Warszawy przed Rosjanami podczas powstania listopadowego, we wrześniu 1831r. przez załogę Reduty 54, gdzie dowódcą artylerii był Julian Ordon.

KONSTANTY GASZYŃSKI

"CZARNA SUKIENKA"

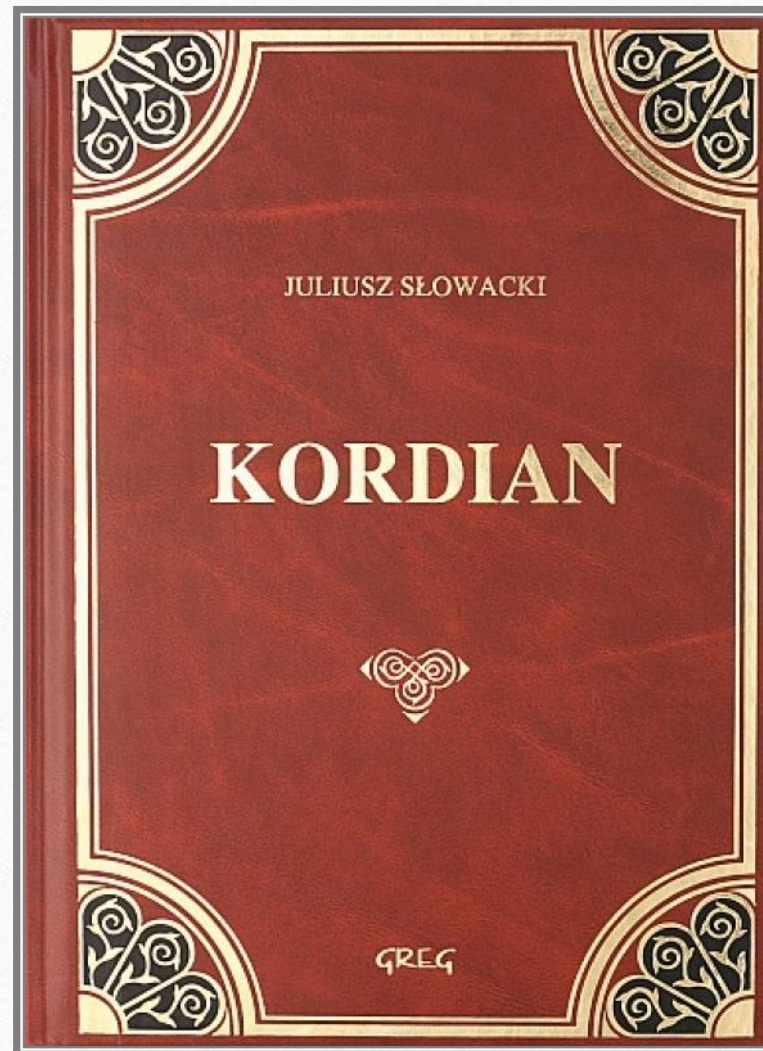
- wiersz Konstantego Gaszyńskiego powstały w Paryżu w 1832. Wiersz powstał na Wielkiej Emigracji. Treść wiersza nawiązuje do bitwy o Olszynkę Grochowską - słynnej bitwy powstania listopadowego: "(...) gdy wśród bitwy brat zginął mój, Kulą przeszyty w polach Grochowa (...)".
- Poemat stał się popularny w czasie powstania styczniowego. Do popularyzacji wiersza posłużyło wykorzystanie go jako słów do pieśni nieznanego kompozytora.

JULIUSZ SŁOWACKI

"KORDIAN"

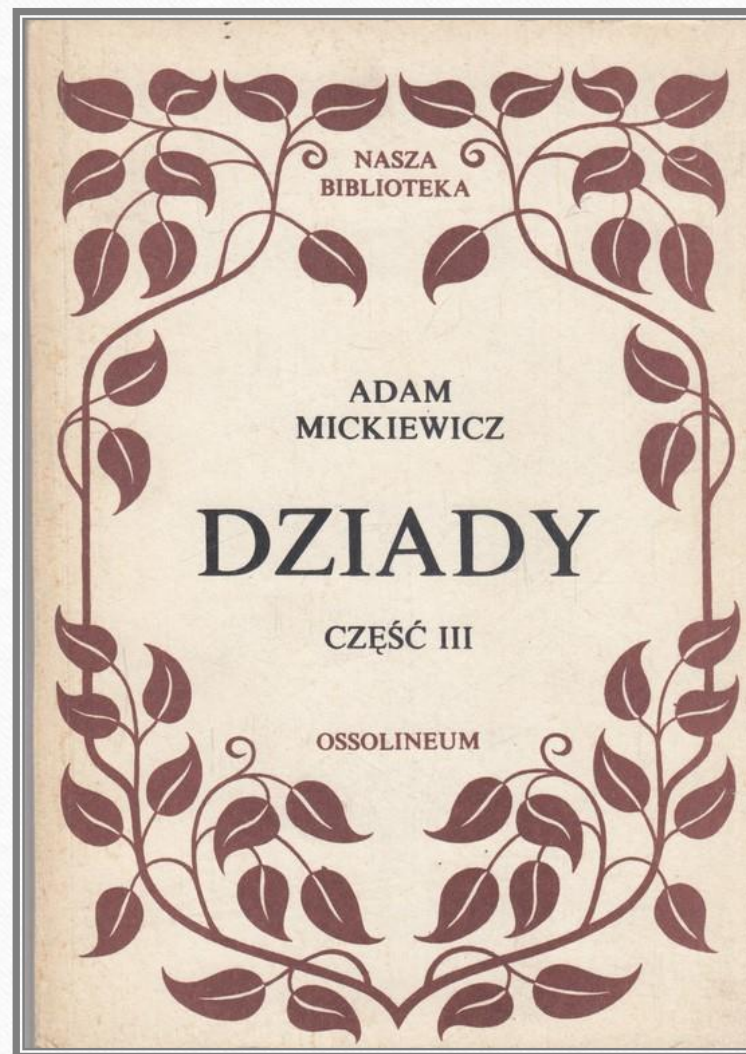
- Dramat romantyczny autorstwa Juliusza Słowackiego.
- Utwór nawiązuje do powstania listopadowego i opisuje historię nieudanego spisku na życie cara Mikołaja I.
- Słowacki próbuje zrozumieć przyczyny klęski powstania oraz pokolenia powstańców. Uważa, że jedynie absolutne poświęcenie i zgoda na walkę do końca może przynieść niepodległość.

ADAM MICKIEWICZ

"DZIADY CZ. 3"

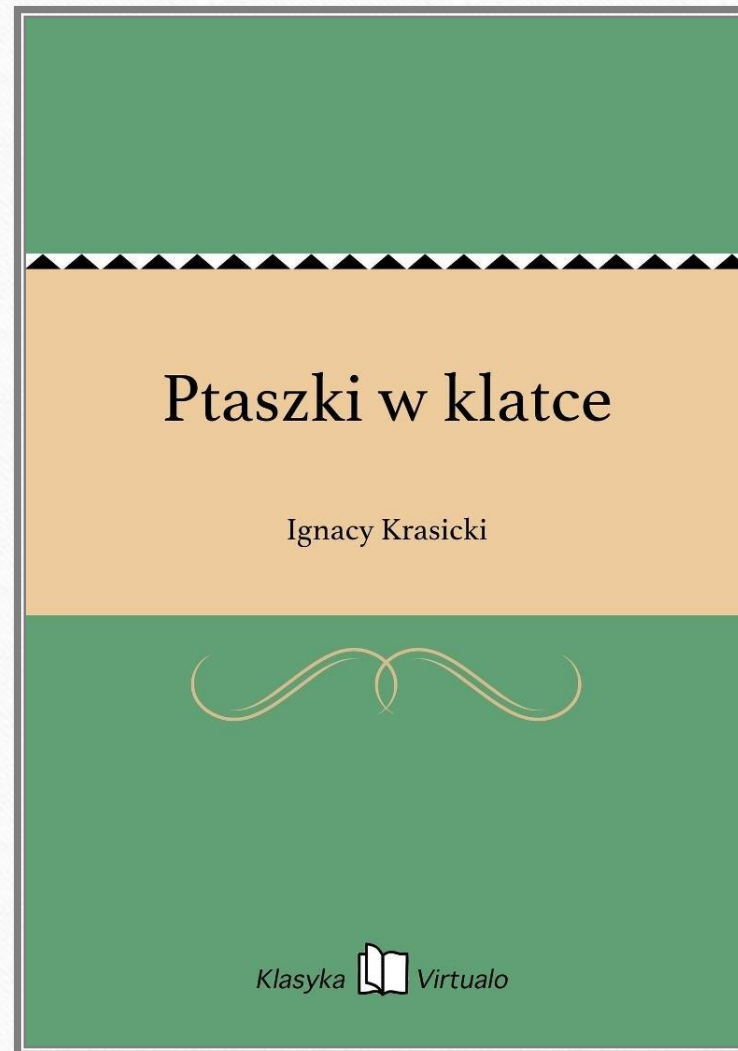
- Utwór dramatyczny Adama Mickiewicza należący do cyklu dramatów "Dziady".
- Jedną z cech charakterystycznych dla tej części Dziadów jest mesjanizm, polegający na eksploatowaniu paraleli pomiędzy cierpieniem Jezusa a ofiarą Polaków pozbawionych własnej państwowości i prześladowanych.
- W utworze, w scenach więziennych, ukazana została również wroga postawa Polaków wobec zaborcy.

IGNACY KRASICKI

"PTASZKI W KLATCE"

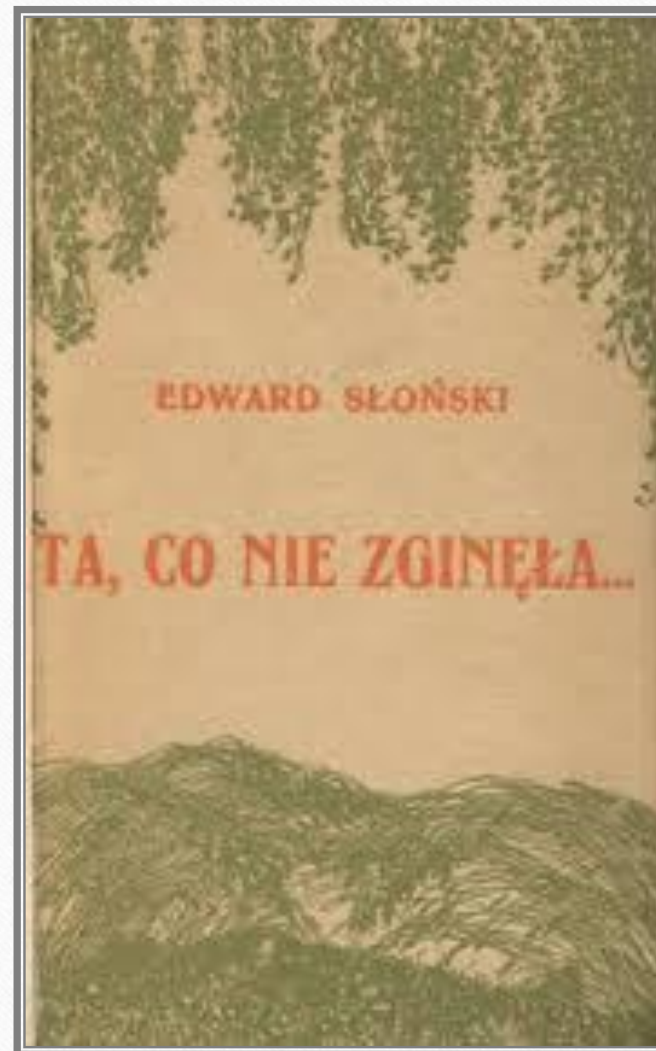
- bajka Ignacego Krasickiego, która zawiera ukryty przekaz (stary i młody ptaszek, to tak naprawdę Polacy pod zaborami – stary pamięta jeszcze czasu wolnej Polski, natomiast młody urodził się podczas zaborów i nie rozumie potrzeby odzyskania wolności).

EDWARD SŁOŃSKI

"TA CO NIE ZGINEŁA..."

- Edward Słōński podczas I wojny światowej tworzył poezję patriotyczną zwiāzanā z Legionami.
- W swej twórczości literackiej nawiāzywał do romantyzmu, zachęcał do rewolucyjnych przemian społecznych.

WYKONALI:

UCZNIOWIE KLASY III TB:

- Kamil Gościński
- Dawid Wawrzyniak